

TRACTATUS
DE EUCHARISTIA

Veneranda, miranda et summe adoranda est SS. Eucharistia; est enim velut compendium omnium mysteriorum, quae divina sapientia et infinita bonitas et misericordia Dei excogitavit atque perfecit ad hominum salutem et sanctificationem iuxta illud *Psalmi CX. 4. 5.*: *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors et miserator Dominus; escam dedit timentibus se.*

Hinc S. Augustinus exclamat, Tractatu 26., in *Ioann.*: *O Sacramentum pietatis! O signum unitatis! O vinculum charitatis! Qui vult vivere, habet unde vivat. Accedat, incorporetur, ut vivificetur.*

Eucharistia considerari potest vel ut Sacramentum, vel ut Sacrificium. Hinc pars duplex praesentis Tractatus.

PARS PRIMA

DE EUCHARISTIA UT SACRAMENTO.

Agendum 1° de natura et efficacia; 2° de materia et forma; 3° de Ministro; 4° De subiecto Eucharistiae.

CAPUT I.

DE NATURA ET EFFICACIA EUCHARISTIAE.

Definitur Eucharistia: *Sacramentum Corporis et Sanguinis Christi, sub speciebus panis et vini ad spiritualem animarum refectionem.*

Vel, *Sacramentum novae legis a Christo Domino institutum ad spiritualem animae refectionem, in quo Corpus et Sanguis Christi vere, realiter et substantialiter continentur sub speciebus panis et vini.*

Constat ex *Conc. Trid.* sess. 13. c. 2. et 3.

83. **Statuenda de fide.** — I. In Sacramento Eucharistiae Christus est realiter praesens corpore et anima, una cum divinitate. Constat 1° ex

verbis *promissionis* SS. Eucharistiae apud *Ioann.* 6. 52.: *Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita, etc.*; 2° ex verbis *institutionis* SS. Eucharistiae in ultima coena, *Matth.* 26. 26.: *Hoc est corpus meum, etc.*; 3° ex tota traditione, necnon ex definitione Ecclesiae; sic enim *Trid.* sess. 13. can. 1.: *Si quis negaverit, in sanctissimae Eucharistiae Sacramento contineri vere, realiter et substantialiter Corpus et Sanguinem una cum anima et divinitate Domini nostri Iesu Christi, ac proinde totum Christum, sed dixerit tantummodo esse in eo, ut in signo vel figura, aut virtute; anathema sit.*

II. In Sacramento Eucharistiae totus Christus continetur sub utraque specie, et facta separatione, in qualibet speciei parte saltem sensibili, et quidem permanenter.

Hinc Christus continetur tantum sub alterutra specie, quantum sub utraque; tantum in minima parte utriusque speciei saltem facta separatione, quantum in parte maiori, vel in specie integra. Corpus igitur Christi integrum habetur sub specie vini, haud secus ac sub specie panis. Quamvis enim, vi verborum Corpus sub specie panis, et Sanguis sub specie vini ponatur, totum tamen Corpus indivisim sub singulis speciebus existit. Ratio est, quia Corpus Christi cum sit vivum, omnes eius partes vi naturalis concomitantes sunt inseparabiles, siquidem *Christus resurgens ex mortuis, iam non moritur*, ut ait *Apost. Rom.* 6. 9. Divinitas quoque sub utraque specie existit propter admirabilem unionem hypostaticam, qua corpus et anima personae Verbi coniunguntur. De his omnibus constat ex *Trident.* sess. 13. c. 3. et can. 1. et 3. — Item ex Decreto *Conc. Florent. ad Armenos.*

III. In Sacramento Eucharistiae datur vera transubstantiatio, seu realis conversio totius substantiae panis et vini in Corpus et Sanguinem Christi, ita ut peracta consecratione nihil de pane et vino remaneat, solis speciebus exceptis. Constat 1° ex Scriptura sacra, nempe ex verbis Christi: *Hoc est corpus meum, etc.*; significant enim haec verba simpliciter materiam praesentem esse corpus Christi, nec essent simpliciter vera, si remaneret substantia panis simul cum corpore Christi; 2° ex tota traditione, et ex definitione Ecclesiae in multis Conciliis, praesertim in *Trid.* sess. 13. c. 2.

84. **Quaesita.** — QUAER. 1° *Quandiu Christus maneat realiter praesens in Eucharistia?*

Resp. Remanet, quandiu species remanent integrae; desinit vero sub eis inesse statim ac species ita corrumpuntur, ut iuxta hominum aestimationem non videantur esse panis et vinum. — Tunc vero ex lege a Deo in institutione huius sacramenti stabilita, speciebus substituitur eadem materia, quae pani et vino corruptis succederet. — S. Lig. n. 225. — Lacroix, n. 474.

QUAER. 2° *Quandiu sacrae species censeantur remanere integrae post Sacramenti sumptionem?*

Resp. Non constat; alii dicunt post minutum, alii post quinque minuta, alii post medium quadrantem (1). Diutius autem remanent in Sacerdote, qui in Missa sub utraque specie et cum Hostia maiori communicat, quam in laico, qui de more parvam Hostiam tantum sumit. — S. Lig. *ibid.*, etc.

85. — QAER. 3° *An Eucharistia sit unicum vel duplex Sacramentum?*

Resp. Est unicum specie Sacramentum, licet sint plura signa. Etenim licet adsit *pluralitas physica* signi, est tamen unitas moralis: nam Sacramentum Eucharistiae quamvis speciebus panis et vini physice distinctis sit compositum, ordinatur tamen ad unam specie refectioem spirituales tanquam ad finem et effectum significatum, sicut cibus et potus materialis ordinatur ad unicam refectioem corporalem. Sic in extrema Unctione sunt plures unctiones, et tamen habetur unicum Sacramentum, quia plures istae unctiones ordinantur ad unum finem et effectum, ad tollendas nempe reliquias peccatorum. — *Ita communissime et certo cum S. Thom., 3. part. quaest. 73. art. 2. — S. Lig. n. 191. et 199.*

86. — QAER. 4° *Quinam sint effectus Sacramenti Eucharistiae in anima?*

Resp. Praecipui sunt sequentes, scilicet 1° *augmentum gratiae sanctificantis*, quod praecipuum Eucharistiae effectum constituit. Nam iuxta verba Christi (*Ioann. 6. 56.*) *Caro mea vere est cibus*, hoc Sacramentum est institutum tamquam alimentum spirituale; et alimentum supponit vitam in eo qui illud suscipit: inde fit, ut per hoc alimentum vita ipsa animae, quae in gratia sanctificante praecipue consistit, corroboretur et augeatur; 2° *adeptio gloriae aeternae*; Christus enim hanc promittit: *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum (Ioann. 6. 52., etc.)*; 3° *targitio uberrima gratiarum actualium*, quae fluunt a gratia habituali, et habitibus infusis; 4° *debilitatio habituum malorum et emendatio vitiorum*, praesertim libidinis; 5° *remissio peccatorum venialium*: constat ex *Trid. sess. 13. c. 2.* ubi Eucharistia vocatur antidotum, quo li-

(1) De hac re nequaquam videtur regula quaequam generalis tradi posse. Brevior quippe aut longior mora potissimum a diversa diversorum hominum virtute digestiva est repetenda. Neque solum exploratum est, faciliorem alios, alios difficiliorem habere digestionem, sed eundem quoque hominem pro diversis circumstantiis tum internis, habitu scilicet cor-

poris et praesertim stomachi, tum externis, v. gr. pro caeli temperie, modo citius modo tardius cibos concoquere; nec raro contigisse scimus, ut concitato vomitu post longius spatium, semihorae v. gr. aut etiam horae sacramentales species tantum non integrae redditae fuerint (cf. *dieta Op. theol. mor. V. 4. p. 643. ed. 2.*)

beramur a culpis quotidianis, et a peccatis mortalibus praeservamur; 6° *remissio poenae temporalis peccato debitae*; non quidem totius, sed secundum modum devotionis et fervoris, ut ait S. Thomas, *part. 3. qu. 79. art. 5.*; 7° *unio specialis cum Christo et membris eius*, ut patet ex *Ioanne, 6. 57.*: *Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in illo*; 8° *praeservatio a peccatis futuris*, tum quia aucta charitate per hunc cibum, anima fit validior contra naturam corruptam, tum quia est efficax memoria dominicae Passionis, per quam victi sunt daemones. — S. Lig. n. 268. et 269., *Hom. apost. n. 5.*

QUAER. 5° *An aliquando Eucharistia peccatum mortale delere possit?*

Resp. Affirm. probabilius, non quidem *per se*, sed *per accidens* ac mediate per infusionem gratiae, quando scilicet aliquis ignorans se versari in statu peccati mortalis, accedit ad Eucharistiam bona fide, et cum attritione de peccatis in antecessum commissis. Tunc nihil obstat, quominus Sacramentum suum producat effectum; sed effectum producere nequit, stante peccato mortali. Ergo debet peccatum illud *indirecte* tollere. — S. Lig. n. 268. — *Recole dicta de Sacramentis in genere, n. 13.*

CAPUT II.

DE MATERIA ET FORMA EUCHARISTIAE.

Agendum: 1° de materia; 2° de forma Eucharistiae.

ARTICULUS I. — DE MATERIA EUCHARISTIAE.

I. De materia remota.

87. **Principia.** — I. *Panis et vinum* sunt materia Sacramenti Eucharistiae remota. Constat 1° ex institutione ipsa huius Sacramenti; Christus enim in ultima coena accepit panem et vinum, et ea consecravit in Corpus et Sanguinem suum; 2° ex definitione Ecclesiae in *Conc. Lateranensi*, cap. *Firmiter*; in *Conc. Florent.* in Decreto unionis; et in *Trident.* sess. 13. in omnibus fere capitibus. — Accedit his omnibus unanimis traditio utriusque Ecclesiae Latinae et Graecae.

II. Solus panis *triticeus* et solum vinum *de vite* sunt materia valida Sacramenti Eucharistiae. Constat ex *Conc. Florent.* in Decreto supra citato, ubi dicitur: *Tertium est Eucharistiae Sacramentum, cuius materia est PANIS TRITICEUS et VINUM DE VITE.* — Concordat etiam perpetua traditio et praxis utriusque Ecclesiae Latinae et Graecae.

88. — III. Aqua modicissima vino permiscenda est, atque hoc non necessitate Sacramenti, sed praecepti ecclesiastici.

Ratio 1^{mi} deducitur 1° ex perpetua Ecclesiae praxi et universali Pa-